

TRŽNICE ŘEMESEL Jilemnice

Na květen jsme připravili představení zařízení, které sice klasickým muzeem není, ale má muzejní charakter. Ostatně s pravým muzeem bezprostředně sousedí. Řeč je o Tržnici řemesel v Jilemnickém pivovaru, což je rozsáhlý objekt, nedávno (viz K+JH č. 11/2010) předaný do užívání po rozsáhlé rekonstrukci. Její součástí bylo i vybudování lyžařské expozice Krkonošského muzea Správy KRMAP s názvem Bílou stopou. Výstava řemesel se však nachází v prvním patře severní části objektu, užívané městem Jilemnice a spravované jeho institucí – Společenským domem Jilm.

Výstavní a předváděcí prostora nazvaná Tržnice řemesel se nachází v rozměrném sále bývalé pivovarské sýpky, tedy skladu obilí. Uprostřed byla ponechána široká chodba, které vévodí historická hasičská stříkačka Kominička z roku 1752. Levá i pravá strana sálu byla rozdělena do osmi poloprosklených uzavíratelných kójí. Do většiny z nich se už nastěhovala různá řemesla. Na pravé straně od vchodu to je prostor pro výtvarné aktivity, dále v našem časopisu již dříve zmiňovaná koráلكová Dílnička vlastnoručně Dity Dolenské, floristická dílna Kateřiny Fischerové a na konci jediná volná kóje; vracíme-li se zpět po levé straně, pak jdeme kolem pracoviště paní Jaroslavy Kotykové z Roztok (práce s ovčí vlnou, drátování, fimo šperky), sousední kóji obsadil Jilemský spolek paní a dívek. Ten ji proměnil (převážně ze sbírek jeho zakladatelky paní Markéty Hajně) ve světničku chudšího řemeslníka z Podkrkonoší z doby kolem roku 1920. Při větších akcích se tu setkáte s dámmami ze spolku, vystrojenými do dobového oblečení.

Dvě kóje hned vlevo za vchodem jsou zasvěceny muzejnické nejzajímavějšímu tématu. V první prostře je totiž umístěn historický stuhařský tkalcovský stav a ve druhé kóji příslušenství potřebné k jeho provozu (útkový soukací a vytloukací stroj). Jedná se o žakárský stuhařský stav vyrobený v roce 1903 firmou Lüdorf v Gross-Schönau (dnes Velký Šenov u Šluknova). Od ro-

- ◀ V prvním patře rekonstruované budovy bývalého pivovaru, nacházejícího se v sousedství zámku, byla zřízena Tržnice řemesel.
- ▼ Unikátní stuhařský stav značky Lüdorf umí utkat osm stuh najednou
- ▼▼ Žakárský stroj řídí tkani vzoru podle informací z dřevných karet

ku 1972 byl součástí vybavení dílen Střední průmyslové školy textilní v Jilemnici, kde na něm v rámci dílenské praxe studenti tkalcovského oboru vytvořili desítky druhů upomínkových stuh. Od roku 1996 byl mimo provoz a se štěstím unikl zničení při „vymetání“ textilní školy. V říjnu 2009 byl přestěhován do budovy pivovaru a od března minulého roku byl složitě zprovozněn (včetně nového navedení všech 3 120 nití osnovy). Na přelomu září a října 2010 byl při slavnostním otevření objektu v plném chodu předveden veřejnosti.

Po technické stránce se jedná o osmichodý stav se žakárským strojem, u něhož větší část konstrukce (včetně funkčních součástí) je dřevěná. Pro nás laiky: termín osmichodý znamená, že je možno vedle sebe vyrábět osm stuh stejného vzoru, v tomto případě o šířce 7 cm. Žakárský stroj vytváří tkaný vzor, naprogramovaný pomocí dřevných štítků – lepenkových karet s vyraženými dírkami (až 400) – a dokážou vytvořit i velmi složité vzory. Stuhy mohou být utkány až v pěti barvách (bílá + čtyři další).

O historický stav se s nadšením starají bývalí zaměstnanci jilemnické textilní školy Jiří Krupička, Ladka Ježková a Eva Bucharová. Při každé větší akci pořádané pro veřejnost v budově pivovaru – v dubnu to byly např. tři Jarní podvečery – uvádějí do chodu i tento tkalcovský stav. Samozřejmě neběží naprázdno, většinou je nastaven program tkání upomínkové stuhy Jilemnice s Krakonošem, kterou si můžete zakoupit buď přímo u stavu, nebo v městském informačním centru na náměstí. Časem jsou „provětrávány“ i jiné dochované programy na stuhy, naposledy např. znak ponikelských jeskyňářů. Zachovalo se na 35 programů (vždy několik set karet spojených v nekonečný pás), na nichž jsou převážně znaky různých spolků a firem. V případě zájmu bude zřejmě možné vyrobit i nové.

Historický stuhařský stav je živou připomínkou tradice textilní výroby, která byla po několik století hlavním prostředkem obživy podkrkonošského lidu.

Jiří Dvořák

INFORMACE PRO NÁVŠTĚVNÍKY

Otevírací doba: úterý až pátek 8–12, 13–16 (otevířena Dílnička vlastnoručně), stav je v provozu v době konání akcí v pivovaru i městě (jarmarky atd.)

Informace o provozu historického stavu: Informační centrum Jilemnice, Masarykovo náměstí 140, tel.: 481 541 008, e-mail: info@jilemnice.cz

Vstupné: zdarma

Adresa: čp. 1 (objekt Jilemnického pivovaru), 514 01 Jilemnice

Hasičská ruční stříkačka z roku 1752 vévodí expozičnímu prostoru